

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

D E C I Z I E

cu privire la admiterea recursului declarat de Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Sterlețchi Evgheni împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal, repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău,

*(Dosarul nr. 2ra-52/24
NR.PIGD 2-22179789-01-2ra-22012024)*

Consolidarea jurisprudenței Curții Supreme de Justiție în materia încasării satisfacției echitabile pentru durata procedurilor.

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: N. Mămăligă)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, V. Mihaila, A. Braga)

01 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând, în lipsa părților, recursul declarat de Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei,

Curtea Supremă de Justiție, în completul de judecată compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *Judecători*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 07 decembrie 2022, Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal, repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare și compensarea cheltuielilor de judecată.

2. În susținerea acțiunii reclamantului a indicat că la 11 iunie 2013, în Judecătoria Buiucani mun. Chișinău, a parvenit pentru examinare, în fond, procesul penal, în privința sa. Cauzei penale i s-a atribuit nr.*****.

3. Prin sentința din 16 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, Sidlețchi Iurie, Mișin Serghei și Bazatin Vitalie (învinuiți de comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Codul penal) au fost achitați, din motiv că acțiunile inculpaților nu întrunesc elementele infracțiunii. La fel, Sterlețchi Evgheni învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Cod penal, a fost achitat din motiv că acțiunile acestuia nu întrunesc elementele acestor infracțiuni.

4. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, procurorul a declarat apel, prin care a solicitat casarea sentinței din 16 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cu dispunerea rejudecării cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Sidlețchi Iurie să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Codul penal, cu stabilirea pedepsei 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, pe un termen de 5 ani, iar în baza art.90 din Codul penal să fie suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea aplicată lui Sidlețchi Iurie pe un termen de probă de 3 ani; Mișin Serghei să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Cod penal, cu aplicarea pedepsei 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, pe un termen de 5 ani, cu executarea pedepsei în închisoare

în penitenciar de tip semiînchis; Bazatin Vitalie să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.328 alin.(1) din Codul penal și să-i fie aplicată pedeapsa 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, pe un termen de 5 ani, iar în baza art.90 din Codul penal să fie suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea pe un termen de probă de 3 ani; Sterlețchi Evgheni să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.328 alin.(1) din Codul penal și să-i fie aplicată pedeapsa 2 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, pe un termen de 5 ani, iar în baza art.90 din Codul penal să fie suspendată condiționat executarea pedepsei cu închisoarea pe un termen de probă de 3 ani. Totodată, procurorul a mai solicitat încetarea procesului penal în privința lui Sterlețchi Evgheni în baza art.332 alin.(1) din Codul penal, întrucât a intervenit termenul de prescripție.

5. Prin decizia din 08 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău a fost admis apelul procurorului, casată integral sentința primei instanțe în baza art.409 alin.(2) din Codul de procedură penală și pronunțată o hotărâre nouă potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal de învinuire în privința lui Sterlețchi Evgheni (învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) din Codul penal) a fost încetat, cu liberarea acestuia de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală. Procesul penal de învinuire a lui Sidlețchi Iu., Mișin S., Bazatin V. și Sterlețchi Ev., în comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Codul penal, a fost încetat, cu liberarea inculpaților de răspundere penală, în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

6. Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, prin care s-a dispus încetarea procesului penal, inculpații au contestat-o cu recursuri ordinare solicitând, casarea acesteia, cu menținerea sentinței de achitare în privința lor.

7. Prin decizia din 17 aprilie 2018 a Curții Supreme de Justiție au fost admise recursurile ordinare, casată integral decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță, în alt complet de judecată.

8. Prin decizia din 06 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul procurorului, ca fiind nefondat, cu menținerea sentinței primei instanțe.

9. Procurorul a declarat recurs împotriva deciziei din 06 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în baza temeiurilor prevăzute de art.427 alin.(1) pct.2) și pct.6) din Codul de procedură penală, solicitând casarea acesteia, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

10. Prin decizia din 12 mai 2022 a Curții Supreme de Justiție, (întocmită motivată la 23 iunie 2022), s-a respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscriptie Chișinău, Popov Oleg.

11. Reclamantul a indicat că potrivit art.6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.

12. Reieșind din cele menționate, dreptul său la judecarea cauzei penale într-un termen rezonabil, a fost încălcat prin durata excesivă a procesului penal timp de peste *9 ani*.

13. Reclamantul consideră că în baza art.2 alin.(1) din Legea nr.87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată urmează să constate încălcarea dreptului său la examinarea în termen rezonabil a procesului penal nr.*****.

14. De asemenea, coroborând circumstanțele cauzei la prevederile art.2 alin.(6) din Legea nr.87/2011, instanța de judecată urmează să dispună încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul său a sumei de 20 000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral pentru durata excesivă a procedurilor penale.

15. Reclamantul a remarcat că quantumul prejudiciului moral trebuie să fie corelat cu practica CtEDO, care în cauze similare, a acordat sume analogice.

16. În contextul enunțat, Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a solicitat admiterea acțiunii, constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a procesului penal nr.*****, pentru perioada *11 iunie 2013 – 23 iunie 2022*, încasarea în beneficiul său din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 20 000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, pe care le va suporta în prezenta cauză civilă.

APECTE DE PROCEDURĂ

17. La 12 ianuarie 2023, reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Bejan Vadim, a depus cerere, solicitând prin prisma art.186¹ din Codul de procedură

civilă, ridicarea excepției de tardivitate, cu respingerea acțiunii civile depuse de Sterlețchi Evgheni, ca fiind depusă peste termenul de prescripție extinctivă.

18. Prin încheierea din 15 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă cererea depusă de reprezentantul Ministerului Justiției al RM, Bejan Vadim, privind ridicarea excepției de tardivitate.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

19. Prin hotărârea din 27 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea civilă depusă Sterlețchi Evgheni.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

20. La 10 martie 2023, Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a declarat apel (nemotivat), iar la 03 iulie 2023, a prezentat motivarea apelului, solicitând casarea integrală a hotărârii din 27 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii civile, în sensul formulat.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

21. Prin decizia din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, și menținută hotărârea din 27 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

22. La 15 ianuarie 2024, Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a declarat recurs, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 27 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere integrală a acțiunii sale în sensul formulat.

SOLICITĂRILE RECURENTULUI

23. În susținerea recursului Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a invocat că instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au pătruns în esența cauzei deduse judecății, nu au elucidat și nu au constatat pe

deplin circumstanțele importante pentru justa soluționare a litigiului, a plasat selectiv constatările din Raportul întocmit de instanța judecătorească, s-au lăsat a fi duse în eroare, au determinat incorect sarcina probațiunii, au soluționat chestiunile de fapt în mod unilateral favorizând poziția Ministerului Justiției, au aplicat în mod eronat legea și au emis hotărâri care contravin practicii judiciare.

24. La fel, instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat eronat legea și au inversat nejustificat sarcina probațiunii, eroare judiciară care nu poate fi corectată decât prin casarea hotărârilor contestate, fără a ține cont de faptul că a fost judecat penal un timp foarte îndelungat, fiind obligată să se prezinte la mai multe ședințe judiciare, practic toate amânările se datorează lipsei din partea președintelui completului/ judecătorului a rolului său de organizare a procesului și comportamentului acuzatorului de stat care nu asigură prezentarea probelor acuzării. Examinarea procesului penal în instanțele de judecată a durat peste 9 ani.

25. La caz, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au examinat cauza civilă sub toate aspectele, au aplicat greșit normele materiale și procedurale, nu a stabilit și nu au elucidat toate circumstanțele importante ale cauzei, apreciind eronat probele administrate. Or, potrivit art.2 alin.(3) din Legea nr.87/2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare, iar alin.(6) al aceluiași articol stipulează că, mărimea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, se stabilește de către instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

26. Recurentul consideră că durata procedurii penale în instanțele judecătorești este exagerat de mare pentru judecarea unei astfel categorii de cauze, nefiind prezentate probe concludente ce ar dovedi contrariul, fapt ignorat de instanțele de judecată ierarhic inferioare.

27. Suplimentar, la 22 august 2025, avocatul Mocanu Serghei, în interesele lui Sterlețchi Evgheni, a depus opinie (supliment la recurs), invocând că la

soluționarea recursului, instanța de recurs urmează să țină cont de jurisprudența CtEDO și a Curții Supreme de Justiție în cauze similare, creând un tratament egal față de persoanele aflate în situații identice.

28. *În drept*, Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 alin.(1) lit.a) și b) din CPC, potrivit cărora recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

29. La 23 aprilie 2024, Curtea Supremă de Justiție, întru respectarea dreptului părților la un proces echitabil, a expediat în adresa Ministerului Justiției copia recursului declarat de Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, cu informarea, în corespundere cu prevederile art.439 și 186 din Codul de procedură civilă, despre necesitatea prezentării obligatorii a referinței timp de o lună, iar la depășirea acestui termen va fi decăzut din dreptul de a o prezenta, iar cauza va fi examinată în baza materialelor anexate la dosar, cu toate acestea, intimatul nu și-a valorificat acest drept procedural în termenul stabilit de instanța de recurs, și nu a depus referință (f.d.166-167).

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

30. Articolul 434 alin.(1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

(2) Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.”

31. Prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare de la 01 septembrie 2023.

32. În conformitate cu prevederile art.XI alin.(3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

33. Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

34. În conjunctura enunțată, și având în vedere că, recursul a fost declarat la *15 ianuarie 2024*, adică după intrarea în vigoare a modificărilor operate în Codul de procedură civilă, acesta va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

35. Articolul 432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă (în redacția Legii nr.246 din 31.07.2023, în vigoare din 01.09.2023):

„(1) Recursul este admis dacă: b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție.”

36. Totodată, având în vedere că legea procesual-civilă impune obligații noi, prin care se anulează sau care reduc drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare în vigoare la data depunerii acestuia (*15 ianuarie 2024*), deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele constituind un tot întreg.

37. Articolul 431 alin.(1), (2),(4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție.

(2) Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

(4) Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa și la examinarea recursului în cauză.”

38. Articolul 440 alin.(3) din Codul de procedură civilă:

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

39. Articolul 442 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art.432.”

40. Articolul 444 din Codul de procedură civilă:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit.e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participantelor în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

41. Articolul 445 alin.(1) lit.b) și (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: b) **să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.**

(3) În urma examinării recursului, instanța de recurs emite o decizie care rămâne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră a fi emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.”

42. Articolul 239 din Codul de procedură civilă:

„Hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.”

43. Articolul 9 alin.(1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanței judecătorești îi revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, ale cărui limite și al cărui conținut sunt stabilite de prezentul cod și de alte legi.”

44. Articolul 19 alin.(1) din Codul de procedură penală:

„(1) Orice persoană are dreptul la examinarea și soluționarea cauzei sale în mod echitabil, în termen rezonabil, de către o instanță independentă, imparțială, legal constituită, care va acționa în conformitate cu prezentul cod.”

45. Articolul 20 alin.(1) și (2) din Codul de procedură penală:

„(1) Urmărirea penală și judecarea cauzelor penale se face în termene rezonabile.

(2) Criteriile de apreciere a termenului rezonabil de soluționare a cauzei penale sunt:

- 1) complexitatea cazului;
- 2) comportamentul participantelor la proces;
- 3) conduita organului de urmărire penală și a instanței de judecată;
- 3¹) importanța procesului pentru cel interesat;
- 4) vârsta de până la 18 ani a victimei.”

46. Articolul 6§1 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public și în termen rezonabil, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

47. Articolul 53 alin.(2) din Constituția Republicii Moldova:

„(2) Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.”

48. Articolul 1 alin.(1) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești:

„(1) Scopul prezentei legi este crearea în Republica Moldova a unui remediu intern eficient de apărare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei și a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.”

49. Articolul 2 alin.(1)-(4) și (6), (7) din Legea 87/2011:

„(1) Orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

(2) Repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv

persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului (denumită în continuare reclamant).

(3) Prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată, a organului de urmărire penală, a organului responsabil de executarea hotărârilor judecătorești sau a instituției de stat debitoare.

(4) Prejudiciul cauzat de o autoritate publică sau de o autoritate căreia statul i-a delegat atribuții de autoritate publică prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară de către stat. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

(6) Mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant.

(7) Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.”

50. Articolul 3 alin.(2) din Legea nr.87/2011:

„(2) În cauzele în care se pretinde încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, cererea de chemare în judecată poate fi depusă în cadrul examinării cauzei în fond sau în decursul a 6 luni de la intrarea în vigoare a ordonanței procurorului de încetare a urmăririi penale sau de scoatere de sub urmărire penală ori a actului judecătoresc de dispoziție.”

51. Articolul 4 alin.(1)-(3) din Legea nr.87/2011:

„(1) Sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești și a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine Ministerului Justiției, iar sarcina de a dovedi suportarea prejudiciului material cauzat prin această încălcare și suportarea costurilor și cheltuielilor de judecată îi revine reclamantului.

(2) Instanța de judecată care examinează în fond cauza, organul de urmărire penală, autoritatea implicată în proces sau, după caz, executorul judecătoresc ori autoritatea responsabilă de executarea hotărârii judecătorești prezintă Ministerului Justiției un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil și, după caz, dosarul sau o copie de pe dosar.

(3) Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil se prezintă în scris și va conține: numele și prenumele judecătorului, ale reprezentantului autorității implicate în proces, ale executorului judecătoresc sau ale reprezentantului autorității responsabile de executarea hotărârii judecătorești; date despre acțiunile procesuale întreprinse, termenele de realizare și motivarea acestora; date despre acțiunile procesuale întreprinse în vederea accelerării procedurii de judecare, după caz; alte date relevante privind respectarea termenului rezonabil.”

52. Articolul 5 alin.(1)-(2) din Legea nr.87/2011:

„(1) În urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

(2) La constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată poate decide că simpla constatare a încălcării dreptului reprezintă prin sine o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral.”

53. Articolul 19 alin.(1), (2), (3), (5) din Codul civil:

„(1) În condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat astfel.

(2) Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum și profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat).

(3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții. În cazul vătămării sănătății, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacități a corpului uman (prejudiciu biologic).

(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea.”

54. Articolul 2036 alin.(1)-(3) din Codul civil:

„(1) În cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri.

(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial.

(3) Reforma prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege.”

55. Articolul 2037 alin.(1) și (3) din Codul civil:

„(1) Mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate.

(3) La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.”

MOTIVAREA INSTANȚEI DE RECURS

56. Cu referire la termenul de declarare a recursului, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la *04 octombrie 2023*, în ședință publică.

57. Din actele cauzei rezultă că copia deciziei integrale (motivate) a instanței de apel a fost expediată la *24 noiembrie 2023*, la adresa electronică a reprezentantului recurentului Sterlețchi Evgheni, avocatul Mocanu Serghei, fapt ce rezultă din scrisoarea de expediere a actului judecătoresc anexată la dosar (f.d.154).

58. Astfel, recursul declarat la *15 ianuarie 2024* de către Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a fost depus în interiorul termenului prevăzut de art.434 alin.(1) CPC.

59. Având în vedere că legea procesual-civilă, care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare, nu are putere retroactivă recursul se va examina conform procedurii de judecare a recursului în vigoare la data depunerii acestuia, deoarece după sensul său norma referitoare la temeiuri cuprinde și procedura, or, temeiurile nu pot fi separate de procedura de examinare și soluționare, ele fiind un tot întreg organic.

60. Reieșind din prevederile art.431 din Codul de procedură civilă, examinarea recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel ține de competența Curții Supreme de Justiție. Asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători. Judecătorii care au examinat admisibilitatea recursului pot participa inclusiv și la examinarea recursului în cauză.

61. Soluționând admisibilitatea recursului, fără înștiințarea și audierea participanților la proces, întrucât criticele recurentului au fost expuse în recurs cu suficientă claritate, în acord cu procedura specificată la art.440 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, este admisibil și în continuare va fi examinat în același complet de judecată.

62. Se reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile de drept prevăzute în art.432 din Codul de procedură civilă, în redacția legii în vigoare la data declarării recursului.

63. Recurentul Sterlețchi Evgheni și-a întemeiat recursul pe prevederile art.432 alin.(1) lit.a) și b) din CPC, potrivit cărora recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme

a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție.

64. În esență, din recurs se pretinde interpretarea eronată de către instanțele de judecată inferioare a prevederilor Legii nr.87/2011, în mod special ignorarea jurisprudenței naționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului pe cauze similare, ce țin de durata procedurilor și aprecierii cuantumului satisfacției echitabile pentru această încălcare.

65. Analizând criticile formulate în cererile de recurs prin prisma rolului instanței supreme de asigurare a aplicării uniforme a legii, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că examinarea prezentei cauze impune intervenția instanței de recurs în temeiul art.432 alin.(1) lit.b) din Codul de procedură civilă, întrucât soluționarea litigiului oferă prilejul consolidării jurisprudenței Curții Supreme de Justiție în materia duratei procedurilor și stabilirii cuantumului satisfacției echitabile pentru această încălcare acordate în temeiul Legii nr.87/2011.

66. Studiind materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat urmează a fi admis, casată integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere parțială a acțiunii civile, din motivele ce succed.

67. Recapitulând esența litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că la 07 decembrie 2022, Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, solicitând constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a procesului penal nr.*****, pentru perioada 11 iunie 2013 – 23 iunie 2022, încasarea în beneficiul său din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 20 000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral, precum și compensarea cheltuielilor de judecată, pe care le va suporta în prezenta cauză civilă.

68. Judecătoria Chișinău, sediul Centru, fiind investită cu judecarea cauzei în prima instanță, prin hotărârea din 27 februarie 2023 a respins ca neîntemeiată acțiunea civilă depusă Sterlețchi Evgheni.

69. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 10 martie 2023, Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, a declarat apel.

70. Curtea de Apel Chișinău, fiind investită cu judecarea cauzei în apel, prin decizia din 04 octombrie 2023 a respins apelul declarat de Sterlețchi Evgheni, reprezentat de avocatul Mocanu Serghei, și a menținut hotărârea din 27 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

71. Prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile de respingere a acțiunii depuse de Sterlețchi Evgheni, ținând cont de caracterul și gravitatea învinuirii aduse lui Sterlețchi Evgheni, precum și că în cauză penală sunt patru inculpați, fiecare dintre ei având câte un apărător, o parte vătămată, martori, precum și necesitatea examinării deosebit de minuțioasă și detaliată a circumstanțelor cauzei, nivelul complexității cauzei penale este suficient de sporit, ceea ce necesita o perioadă extinsă de timp pentru examinarea echitabilă a acesteia. Deși cauza penală în privința lui Sterlețchi Evgheni, a parvenit pentru examinare în fond, în Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, la 11 iunie 2013, totuși în această cauză penală au fost adoptate mai multe acte procedurale în vederea asigurării examinării procesului în conformitate cu normele procedurale și cu respectarea drepturilor/obligățiilor altor persoane implicate, care prin efectul lor au fost efectuate pentru a respecta norma legală.

72. Instanțele de judecată ierarhic inferioare au apreciat ca fiind declarative argumentele reclamantului/apelantului precum că amânările ședințelor de judecată în cauza penală au fost motive neîntemeiate, or, reieșind din Raportul privind modul de respectare a termenului rezonabil anexat la dosar, amânările ședințelor de judecată nu poate fi privită ca o încălcare a dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei penale, întrucât aceste amânări s-au datorat din motivul neprezentării a participanților la proces la ședințele de judecată, în mare parte din vina neprezentării apărătorilor a unora dintre inculpați sau a inculpaților, iar termenele ședințelor de judecată au fost stabilite rezonabil, în intervale reduse de timp, cu respectarea echilibrului între drepturile participanților la proces și procedurile ce se impun.

73. În circumstanțele stabilite, și ținând cont de complexitatea, caracterul și gravitatea învinuirii aduse lui Sterlețchi Evgheni, precum și faptul că în cauză sunt mai mulți inculpați, fiecare dintre ei având apărător, precum și necesitatea examinării deosebit de minuțioasă și detaliată a circumstanțelor cauzei, în raport cu prevederile art.2 alin (6) din Legea nr.87 din 21 aprilie 2011, instanțele de judecată ierarhic inferioare au dedus că sunt declarative criticile aduse față de respectarea termenului rezonabil la judecarea cauzei, deoarece nivelul complexității cauzei penale este sporit, ceea ce cu siguranță necesită o oarecare perioadă de timp pentru examinarea echitabilă a acesteia.

74. Suplimentar, instanța de apel a remarcat că cauza penală a parcurs trei etape de jurisdicție (instanța de fond, instanța de apel și instanța superioară), în acest sens fiind exercitate toate căile de atac, de altfel, de către Curtea de Apel Chișinău, cauza penală în ordine de apel a fost soluționată de două ori, după

decizia Curții Supreme de Justiție, iar în final, instanța ierarhic superioară, menținând soluția instanței de apel.

75. Instanța de apel a considerat întemeiată concluzia primei instanțe în sensul respingerii argumentelor reclamantului/apelant precum că transmiterea cauzei penale la judecare în baza deciziei Curții Supreme de Justiție din 17 aprilie 2018 a fost încălcat dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei, or, o instanță de judecată inferioară nu poate da apreciere legalității și temeiniciei deciziei definitive și irevocabile emise de către instanța de judecată ierarhic superioară, autoritatea lucrului judecat reprezentând o garanție a stabilității rezultatelor înfăptuirii justiției, iar aceasta într-un final determină securitatea raporturilor juridice.

76. Cu referire la argumentele reclamantului/apelant despre miza (interesul) sa procesului penal, instanța de apel a remarcat că din sensul Legii nr.87/2011, repararea prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se face doar în măsura în care încălcarea a avut loc din cauze ce nu pot fi imputate exclusiv persoanei care a depus cererea de reparare a prejudiciului. Or, conform circumstanțelor elucidate, pe lângă faptul că pe parcursul examinării cauzei penale, instanța judecătorească a amânat ședințele de judecată din motive întemeiate, întru asigurarea dreptului participanților la un proces echitabil, apelantul nu a depus cereri de accelerare a procedurii de examinare a cauzei penale, în perioada examinării cauzei penale, prin ce în mod direct a aprobat și acceptat tacit toate acțiunile întreprinse de instanța judecătorească.

77. Instanța de apel a considerat neîntemeiate argumentele reclamantului/apelant cu referire la încălcarea dreptului garantat de art.6§1 din Convenția europeană, deoarece acțiunea civilă înaintată de Sterlețchi Evgheni, cu excepția cadrului legal la care se face trimitere, nu conține niciun argument care să confirme că urmărirea penală a fost tergiversată.

78. Având în vedere că pretenția de constatare a încălcării dreptului de examinare în termen rezonabil a cauzei penale, instanța de apel a considerat justă concluzia primei instanțe de respingere a cerinței subsecvente de reparare a prejudiciului moral, care nu a fost argumentată nici în instanța de apel.

79. Analizând materialele dosarului, în raport cu legislația în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că instanțele de judecată ierarhic inferioare au apreciat greșit circumstanțele importante pentru soluționarea justă a cauzei, cu interpretarea

eronată a legii, fapt ce a dus la emiterea unei soluții greșite, din următoarele motive.

80. Astfel, după cum rezultă din art.4 din Legea nr.87/2011, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei, îi revine nemijlocit Ministerului Justiției al Republicii Moldova, care prezintă în acest sens un raport motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil.

81. La 03 ianuarie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Central a prezentat Ministerului Justiției Raportul motivat privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea cauzei penale nr.***** (NR. PIGD *****) de învinuire a lui Sidlețchi Iurie, Mișin Serghei, Sterlețchi Evgheni și Bazatin Vitalie în comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Codul penal.

82. La acest aspect, ține de remarcat că cauza penală nr.***** (NR. PIGD *****) în care se pretinde încălcarea duratei procedurilor penale, vizează 4 inculpați, însă instanța de recurs se va expune doar în privința lui Evgheni Sterlețchi, care s-a adresat în judecată cu prezenta acțiune civilă în baza Legii nr.87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

83. Astfel, din conținutul Raportului privind modul de respectare a termenului rezonabil la examinarea cauzei penale nr.***** (NR. PIGD *****) rezultă că în procedura *instanței de fond – Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău*, respectiva cauză penală s-a aflat de la *11 iunie 2013 – până la data de 16 ianuarie 2017* (data pronunțării sentinței de achitare a lui Sterlețchi Evgheni pe art.328 alin.(1) din Codul penal pe motiv că în acțiunile acestuia nu se întrunesc elementele infracțiunii), adică timp de *3 ani și 7 luni*.

84. În această perioadă au fost numite 45 de ședințe: 03.07.2013; 10.10.2013; 14.11.2013; 17.12.2013; 27.01.2014; 04.03.2014; 18.04.2014; 19.05.2014; 03.06.2014; 06.08.2014; 02.09.2014; 03.10.2014; 22.10.2014; 03.12.2014; 15.12.2014; 04.02.2015; 17.02.2015; 03.03.2015; 02.04.2015; 23.04.2015; 25.06.2015; 16.07.2015; 02.09.2015; 21.10.2015; 09.11.2015; 01.12.2015; 10.12.2015; 04.02.2016; 18.02.2016; 01.03.2016; 31.03.2016; 18.04.2016; 11.05.2016; 29.06.2016; 06.07.2016; 23.08.2016; 08.09.2016; 16.09.2016; 26.10.2016; 03.11.2016; 14.11.2016; 30.11.2016; 12.12.2016; 30.12.2016; 16.01.2017, dintre care 11 ședințe lucrative și 33 de ședințe au fost amânate.

85. Din cele 33 de ședințe amânate 10 dintre acestea au fost amânate nu doar din vina a altor participanți la proces, dar și inclusiv din vina reclamantului

Sterlețchi Evgheni, fie din vina apărătorilor săi, și anume: în ședința din *17.12.2013* – inclusiv din vina apărătorului inculpatului Sterlețchi Evgheni, Canțer Serghei, care prin intermediul cancelariei a înaintat o cerere, prin care a solicitat amânarea ședinței de judecată, din motivul participării sale într-o altă ședință de judecată la Curtea de Apel; din *27.01.2014* – inclusiv din motiv că la ședință nu s-a prezentat apărătorul inculpatului Sterlețchi Evgheni, Canțer Serghei; din *19.05.2014* - inclusiv din vina apărătorului inculpatului Sterlețchi Evgheni, Pleșca Valeriu, care a solicitat amânarea ședinței de judecată pentru a lua cunoștință cu actele cauzei; din *10.12.2015* - inclusiv din motiv că la ședință nu s-a prezentat apărătorul inculpatului Sterlețchi Evgheni, Pleșca Valeriu; din *04.02.2016* - inclusiv din motiv că la ședință nu s-au prezentat inculpatul Sterlețchi Evgheni și apărătorul său, Pleșca Valeriu; din *31.03.2016* – inclusiv la cererea apărătorului inculpaților Sterlețchi Evgheni și Bazatin Vitalie, Pleșca Valeriu, care a solicitat acordarea unui termen pentru a asigura prezența martorului la ședință; din *23.08.2016* – inclusiv din motiv că la ședință nu s-a prezentat apărătorul inculpatului Sterlețchi Evgheni, Pleșca Valeriu; din *16.09.2016* – inclusiv din motiv că la ședință nu s-a prezentat apărătorul inculpatului Sterlețchi Evgheni, Pleșca Valeriu; din *26.10.2016* - inclusiv din motiv că la ședință nu s-a prezentat apărătorul inculpatului Sterlețchi Evgheni; din *03.11.2016* - inclusiv din motiv că la ședință nu s-a prezentat apărătorul inculpatului Sterlețchi Evgheni.

86. Totodată, 6 ședințe de judecată au fost amânate din vina autorității (instanței de judecată) și anume: din *03.07.2013* – din motiv că judecătorul raportor Dorin Dulghieru s-a aflat în concediul medical; din *03.10.2014* – din motiv că judecătorul raportor s-a aflat la Adunarea Generală a Judecătorilor din Republica Moldova; din *25.06.2015* – din motiv că judecătorul raportor s-a aflat în concediul medical; din *01.12.2015* – din motiv de sănătate a judecătorului raportor; din *08.09.2016* - din motiv că judecătorul raportor s-a aflat în concediul anual de odihnă, și din *30.12.2016* – din cauza complexității cauzei s-a amânat pronunțarea hotărârii integrale (motivate).

87. Altfel, din cele 45 de ședințe numite 33 au fost amânate nu doar din vina reclamantului sau a apărătorilor săi, dar și a altor participanți la proces (neprezentarea procurorului, a părții vătămate, a martorilor, a altor inculpați dați în căutare sau al apărătorilor acestora).

88. Se remarcă că Sterlețchi Evgheni nu s-a folosit de dreptul său procedural și nu a solicitat instanței de judecată accelerarea procedurii de judecare a cauzei.

89. La *16 ianuarie 2017*, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani a pronunțat sentință, prin care s-a hotărât de ai achita pe Sidlețchi Iurie, Mișin Serghei și

Bazatin Vitalie pe art.328 alin.(1) din Codul penal din motiv că în acțiunile inculpaților nu se întrunesc elementele infracțiunii, iar Sterlețchi Evgheni, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Codul penal, a fost achitat pe aceste capete de învinuire din motiv că în acțiunile inculpatului nu se întrunesc elemente constitutive ale acestor infracțiuni.

90. Cu referire la *examinarea cauzei penale în ordine de apel* se constată că pe rolul Curții de Apel Chișinău s-a aflat de la *08 februarie 2017 – 08 noiembrie 2017* (data pronunțării deciziei a Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău), adică timp de 9 luni.

91. În această perioadă au fost numite *11* ședințe de judecată: din 22.03.2017; 26.04.2017; 10.05.2017; 17.05.2017; 07.06.2017; 03.07.2017; 27.09.2017; 25.10.2017; 08.11.2017; 06.12.2017; 20.12.2017 dintre care doar 3 lucrative (25.10.2017; 08.11.2017; 20.12.2017), iar 8 ședințe au fost amânate nu din vina lui Sterlețchi Evgheni sau a instanței de apel, dar din culpa altor participanți la proces, și anume: din 22.03.2017 - ședința a fost amânată din motivul neprezentării din motive necunoscute instanței apărătorului inculpatului Sergiu Spoială, a părții vătămate Bouroș Maria, inculpatului Mișin Serghei anunțat în căutare; din 26.04.2017 – ședința amânată din cauza neprezentării părții vătămate, inculpatului Mișin Serghei anunțat în căutare; din 10.05.2017 – ședința amânată din motivul neprezentării din motive necunoscute instanței apărătorului inculpatului Mișin Serghei, Balaban Mihail, a însuși inculpatului Mișin Serghei anunțată în căutare; din 17.05.2017 – ședința amânată din motivul neprezentării inculpatului Mișin Serghei anunțată în căutare, a procurorului Brigai Sergiu care a solicitat audierea suplimentară a martorului acuzării, apărătorului inculpatului Mișin Serghei, Gavriliuc Ion, care a ridicat excepția de neconstituționalitate a unor prevederi legale; ședințele din 07.06.2017, 03.07.2017 – amânate din motivul suspendării cauzei în ordine de apel până la pronunțarea de către Curtea Constituțională în privința sesizării privind excepția de neconstituționalitate (suspendarea examinării cauzei a avut loc 1 lună și 33 de zile (17.05.2017 – 05.07.2017)); din 27.09.2017 – ședința nu a avut loc din motivul aflării în concediul de boală a părții vătămate, a inculpatului Mișin Serghei anunțat în căutare; în ședința din 06.12.2017 urma să fie pronunțată decizia integrală (motivată) care a fost amânată din motivul complexității cauzei penale.

92. Ține de remarcat că în perioada aflării cauzei penale pe rolul Curții de Apel Chișinău, Sterlețchi Evgheni nu s-a folosit de dreptul său procedural și nu a solicitat instanței accelerarea procedurii de judecare a cauzei.

93. În același timp se reține că instanța de apel, întru a pune capăt oricărui abuz de drepturile procedurale, a aplicat amendă față de apărătorul inculpatului Mișin Serghei (anunțat în căutare) - Balaban Mihail, în legătură cu absența nemotivată a acestuia și necomunicării instanței motivele lipsei sale la ședințele de judecată.

94. La 08 noiembrie 2017, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei, iar la 20 decembrie 2017 s-a pronunțat decizia integrală (motivată), prin care s-a admis apelul acuzatorului de stat, procuror în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Buiucani, Veaceslav Cernalev, s-a casat integral sentința, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2) din Codul de procedură penală și pronunțată o hotărâre nouă privind modul stabilit pentru prima instanță. Procesul penal de învinuire a lui Sterlețchi Evgheni în comiterea infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) din Codul penal a fost încetat și eliberat de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală. Procesul penal de învinuire a lui Sidlețchi Iurie, Mișin Serghei, Bazatin Vitalie și Sterlețchi Evgheni în comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Codul penal, a fost încetat, inculpații fiind eliberați de răspundere penală în legătură cu intervenirea termenului de prescripție de tragere la răspundere penală.

95. *Cu referire la examinarea cauzei penale în ordine de recurs, se constată că pe rolul Curții Supreme de Justiție dosarul s-a aflat de la 02 martie 2018 – 17 aprilie 2018 (data pronunțării deciziei a Curții Supreme de Justiție), adică timp de 1 lună și 15 zile.*

96. În această perioadă au fost numite 2 ședințe de judecată: din 28.03.2018 – unde prin încheierea din această dată, Curtea Supremă de Justiție a transmis recursurile ordinare declarate de inculpații Bazatin Vitalie, Sterlețchi Evgheni și avocatul Gavriliuc Ion în numele inculpatului Mișin Serghei și avocatul Ciofu Ion în numele inculpatului Sidlețchi Iurie, pentru judecare în Colegiul penal lărgit pentru data de 17.04.2018; în ședința din 17 aprilie 2018, Curtea Supremă de Justiție a emis decizie, prin care s-au admis recursurile ordinare declarate de inculpații Bazatin Vitalie, Sterlețchi Evgheni și avocatul Gavriliuc Ion în numele inculpatului Mișin Serghei și avocatul Ciofu Ion în numele inculpatului Sidlețchi Iuri, s-a casat integral decizia din 08 noiembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

97. *La rejudecarea cauzei penale în ordine de apel, dosarul s-a aflat în procedură Curții de Apel Chișinău de la 17.05.2018 – 09.09.2021, adică timp de 3 ani și 3 luni. În această perioadă de timp au fost fixate 24 de ședințe de*

judecată și anume: din 25.06.2018; 28.09.2018; 12.11.2018; 06.12.2018; 08.02.2019; 22.03.2019; 24.05.2019; 06.06.2019; 20.06.2019; 19.09.2019; 17.10.2019; 05.12.2019; 04.02.2020; 31.03.2020; 11.06.2020; 22.09.2020; 27.10.2020; 15.12.2020; 02.02.2021; 22.03.2021; 07.04.2021; 24.05.2021; 06.07.2021; 09.09.2021, dintre care 4 ședințe lucrative (20.06.2019; 17.10.2019 parțial lucrativă, fiind audiat un singur martor, și amânată ședința la cererea procurorului pentru a prezenta ultimul martor; 06.07.2021 și 09.09.2021), restul 20 de ședințe de judecată au fost amânate din diferite motive și anume: 10 ședințe de judecată stabilite pentru 25.06.2018, 12.11.2018, 06.12.2018, 08.02.2019, 19.09.2019, 05.12.2019, 11.06.2020, 02.02.2021, 22.03.2021, 07.04.2021, au fost amânate din vina instanței din motivul imposibilității formării completului de judecată (aflarea unui membru din completul de judecată în concediu medical, fie antrenarea în alte ședințe stabilite din timp, fie fac parte din complete speciale (în materie contravențională și în activitatea judecătorului de instrucție) ce împiedică examinarea prezentei cauze); 8 ședințe de judecată (28.09.2018, 22.03.2019, 24.05.2019, 06.06.2019, 22.09.2020, 27.10.2020, 15.12.2020, 24.05.2021) au fost amânate din cauza neprezentării participanților la proces (a inculpaților, procurorului, părții vătămate, avocaților, martorilor, anunțării în căutare a unui din inculpați, cu aplicarea față de acesta a măsurii preventive), dintre care 2 ședințe (22.03.2019 și 24.02.2021) amânate inclusiv din motivul lipsei avocatului inculpatului Sterlețchi Evgheni – Balaban Mihail.

98. Ține de menționat că în perioada *17 martie – 15 mai 2020* a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova în legătură cu situația epidemiologică prin infecția cu COVID-19.

99. Prin decizia din 06 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul procurorului în Procuratura mun. Chișinău, oficiul Buiucani, Cernalev Veaceslav, cu menținerea sentinței din 16 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani.

100. La 11.10.2021, procurorul Oleg Popov a depus recurs ordinar împotriva deciziei din 06 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

101. *La examinarea cauzei penale în ordine de recurs*, se constată că pe rolul Curții Supreme de Justiție dosarul s-a aflat de la 22.10.2021- 12.05.2022 (data pronunțării deciziei a Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție), adică timp de 5 luni.

102. În această perioadă au fost fixate 4 ședințe de judecată, dintre care 2 lucrative și anume: din 23.02.2022, unde prin încheierea Curții Supreme de Justiție s-a dispus trimiterea recursului ordinar declarat de procurorul Popov

Oleg împotriva deciziei din 06 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în Colegiul lărgit al Curții Supreme de Justiție pentru data de 29.03.2022; și ședința din 12.05.2022, data emiterii deciziei Curții Supreme de Justiție. Restul 2 ședințe de judecată (29.03.2022 și 10.05.2022) au fost amânate din motivul studierii suplimentare și aflării unui membru din completul de judecată în concediul anual de odihnă.

103. La 12 mai 2022, Curtea Supremă de Justiție a emis decizie, prin care a respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de procurorul Popov Oleg împotriva deciziei din 06 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău.

104. La 24 iunie 2022, cauza penală nr.***** a fost expediată la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

105. Din cele reținute, cert se constată că cauza penală nr.***** (NR. PIGD *****) de învinuire a lui *Sterlețchi Evgheni* în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Codul penal, s-a aflat pe rolul instanțelor naționale de judecată (3 nivele de jurisdicție) timp de 9 ani (11.06.2013 – 12.05.2022).

106. Se reține că în cazul procedurilor penale cel mai complicat moment este identificarea a două aspecte, și anume dacă: (i) procedurile fac parte din sfera penalului în sensul art.6 din Convenție și (ii) dacă da, atunci când persoanei care pretinde violarea dreptului său la durata procedurilor i s-a înaintat o acuzație în materie penală.

107. Aprecierea dacă procedurile intră în sfera penalului în sensul articolului 6§1 din Convenție, nu este ținută de clasificarea dată de legislația națională și constituie un concept autonom care se apreciază după unele criterii deja bine definite (așa-numite *criterii Engel*), și anume: (1) încadrarea în dreptul intern; (2) natura infracțiunii (delictului, contravenției, etc.); (3) gravitatea pedepsei pe care persoana în cauză riscă să o primească.

108. *Începutul curgerii termenului*. Perioada care trebuie luată în considerare începe din ziua în care persoana este pusă sub acuzare (*Neumeister împotriva Austriei, pct.18*).

109. Rezultă că termenul rezonabil trebuie să înceapă să curgă de la o dată anterioară sesizării instanței de judecată (*Deweert împotriva Belgiei, pct. 42*), ca de exemplu momentul arestării (*Wemhoff împotriva Germaniei, pct. 19*), punerea în mișcare a acțiunii penale (*Neumeister împotriva Austriei, pct.18*) și cel al deschiderii anchetei preliminare (*Ringeisen împotriva Austriei, pct. 110*).

110. „Acuzarea” în sensul art.6§1 se poate defini ca „notificarea oficială, din partea autorității competente, a suspiciunii de a fi săvârșit o infracțiune” (*Deweert împotriva Belgiei, pct.46*), idee care corespunde, de asemenea,

noțiunii de „urmări importante asupra situației” suspectului [*Deweert împotriva Belgiei, pct.46, Neumeister împotriva Austriei, pct.13; Eckle împotriva Germaniei, pct.73; McFarlane împotriva Irlandei (MC), pct.143*].

111. *Sfârșitul termenului.* Curtea a hotărât că, în materie penală, perioada pentru care se aplică art.6 acoperă ansamblul procedurii în cauză (*König împotriva Germaniei, pct.98*), inclusiv instanțele de apel și recurs [*Delcourt împotriva Belgiei, pct. 25-26; König împotriva Germaniei, pct. 98; V. împotriva Regatului Unit (MC), pct.109*].

112. Astfel, art.6§1 din Convenție indică drept sfârșitul termenului hotărârea ce soluționează fondul acuzației, care se poate extinde la decizia unei instanțe de recurs atunci când aceasta se pronunță pe fondul acuzației (*Neumeister împotriva Austriei, pct. 19*).

113. Perioada ce trebuie luată în considerare se întinde cel puțin până la hotărârea de achitare sau de condamnare, chiar dacă este pronunțată în apel sau în recurs. În cazul condamnării, nu s-a „decis” asupra „temeiniciei unei acuzații în materie penală” în sensul art.6§1 atât timp cât pedeapsa nu este stabilită definitiv [*Eckle împotriva Germaniei, pct. 77; Ringeisen împotriva Austriei, pct. 110; V. împotriva Regatului Unit (MC), pct. 109*].

114. Completul de judecată remarcă că potrivit recomandării Curții Europene, Statul trebuie să-și organizeze sistemul judiciar în așa fel încât să garanteze o durată rezonabilă a procedurilor. Modalitatea în care Statul instituie mecanisme pentru a se conforma acestei condiții – fie prin majorarea numărului judecătorilor, fie prin instituirea termenelor sau instrucțiunilor stricte, fie prin alte metode – rămâne la discreția Statului. Dacă Statul admite continuarea procedurilor peste „*termenul rezonabil*” prescris de articolul 6 din Convenție, fără a efectua anumite acțiuni pentru urgentarea lor, Statul va fi responsabil pentru tergiversare produsă (*Price și Lowe c. Regatului Unit, §23*) (*Deservire SRL, §44*).

115. Rezonabilitatea duratei procedurilor trebuie evaluată în lumina circumstanțelor cauzei, ținând cont de criteriile stabilite în jurisprudența Curții Europene, în special de: complexitatea cauzei (se apreciază de după caz și individual. Complexitatea obiectului acțiunii civile sau substanța acuzațiilor penale, necesitatea unui volum probatoriu, expertize, numărul de martori sau părți în proces, sau elemente de extraneitate, existența altor proceduri paralele, etc.); comportamentul părților (care include aprecierea comportamentului (i) reclamantului și a (ii) autorităților. Se va aprecia *bona/mala fides* a tuturor părților implicate în proces, inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a

ședințelor cu pauze îndelungate; etc.) și importanța cauzei pentru reclamant (miza/interesul,) care relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil (*Mazepa*, § 42, *Holomiov*, §137 cu referințe).

116. *Cu privire la durata procedurilor.* În speță, reclamantul Sterlețchi Evgheni pretinde în temeiul Legii nr.87/2011 constatarea încălcării dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale nr.2012038122 (numărul de referință al dosarului *****), pentru perioada *iunie 2013* (înaintarea acuzării și înaintării dosarului în instanța de judecată) – *23 iunie 2022* (expediere dosarului de către Curtea Supremă de Justiție în instanța de fond).

117. Aici, instanța de recurs remarcă că perioada încălcării dreptului lui Sterlețchi Evgheni la judecarea în termen rezonabil a urmării penale nr.2012038122, se va lua în considerare *iunie 2013* (înaintarea acuzării) – *12 mai 2022* (data pronunțării de către Curtea Supremă de Justiție a deciziei irevocabile). Or, începutul curgerii termenului se consideră ziua în care persoana este pusă sub acuzare (*iunie 2013*), iar sfârșitul termenului se marchează cu emiterea hotărârii ce soluționează fondul acuzației, care se poate extinde la decizia unei instanțe de recurs atunci când aceasta se pronunță pe fondul acuzației (*12 mai 2022*).

118. Se remarcă că potrivit standardelor CtEDO, în general, termenul rezonabil poate fi încălcat doar în cadrul procedurilor judiciare mai lungi de 2 ani de zile într-o singură instanță sau în cazul neexecutării mai mari de 1 (un) an de zile. În același timp potrivit jurisprudenței CtEDO, de regulă, se va acorda mai multă atenție cazurilor în care durează *mai mult de 3 ani într-o instanță* (*cauza Guincho v. Portugalia, hotărârea din 10 iulie 1984*).

119. Deși nu există o îndrumare certă cu privire la termenul aplicabil în sensul art.6 din CEDO, aceasta depinde în primul rând de numărul instanțelor implicate.

120. La caz, durata procedurilor în cauza penală de învinuire, în special ce îl vizează pe recurentul/reclamant Sterlețchi Evgheni, în trei grade de jurisdicție (instanța de fond - Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani; instanța de apel - Curtea de Apel Chișinău și instanța de recurs - Curtea Supremă de Justiție), a constituit per total **9 ani** (*iunie 2013* (înaintarea acuzației) – *mai 2022* (data pronunțării de către Curtea Supremă de Justiție a deciziei irevocabile pe fondul acuzației), prin care ultimul pe final a fost achitat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) și art. 332 alin.(1) din Codul penal, pe motiv că în acțiunile acestuia nu se întrunesc elementele infracțiunii).

121. Prin urmare, în prezentul litigiu cert se atestă că recurentul/reclamantul Sterlețchi Evgheni în perioada de referință, în care se pretinde încălcarea, nu a beneficiat de judecarea cauzei penale într-un termen rezonabil garantat atât de legislația națională (art.20 din Codul de procedură penală), cât și de art.6§1 CEDO.

122. *Cu privire la complexitatea cauzei.* După cum s-a stabilit supra în procesul penal, Sterlețchi Evgheni a fost învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) (*Excesul de putere sau depășirea atribuțiilor de serviciu*) și art. 332 alin.(1) (*Falsul în acte publice*) din Codul penal, de care ultimul a fost achitat prin sentința definitivă din 16 ianuarie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, menținută prin decizia din 06 iulie 2021 a Curții de Apel Chișinău și decizia irevocabilă din 12 mai 2022 a Curții Supreme de Justiție.

123. Potrivit Nomenclatorului gradelor de complexitate, parte a Regulamentului privind stabilirea gradelor de complexitate unice naționale a cauzelor civile, penale și contravenționale, aprobat prin Hotărârea nr.165/6 din 18 februarie 2014 a Consiliului Superior al Magistraturii, modificat și completat prin Hotărârea CSM nr.486/19 din 23 iunie 2015, pentru cauza penală supusă controlului, gradul de complexitate este evaluat la 4 și 8 puncte, iar, potrivit art.16 alin.(3) din Codul penal, infracțiunile de care a fost învinuit Sterlețchi Evgheni (art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Codul penal) sunt calificate drept *infracțiuni mai puțin grave*.

124. Afară de aceasta, în cauza penală, figurează 4 inculpați, fiecare dintre aceștia au avut a câte un apărător. Specific este că spre deosebire de ceilalți inculpați (Sidlețchi Iurie, Mișin Serghei și Bazatin Vitalie, învinuiți doar de comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Codul penal), recurentului/reclamantul Sterlețchi Evgheni i s-a înaintat învinuire pe două capete de acuzare prevăzute de art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Codul penal.

125. De asemenea, în cadrul procesului penal au fost efectuate mai multe acțiuni procesuale, cum ar fi: audierea procurorului, a inculpaților și a apărătorilor acestora; audierea părții vătămate; audierea martorilor; cercetarea documentelor și a proceselor-verbale ale acțiunilor procesuale; au fost efectuate măsuri coercitive pentru a asigura buna desfășurare a procesului (aducerea silită a părții vătămate; anunțarea în căutare a inculpaților Mișin Serghei și Bazatin Vitalie); conexarea cauzei penale nr.*****, privindu-l pe Sterlețchi Evgheni în comiterea infracțiunii prevăzute de art.332 alin.(1) din Codul penal (aflată în procedura judecătorului Violeta Chiselița), cu cauza penală nr.***** privindu-

i pe Sidlețchi Iurie, Mișin Serghei, Sterlețchi Evgheni și Bazatin Vitalie în comiterea infracțiunii prevăzute de art.328 alin.(1) din Codul penal (aflată în procedura judecătorului Dulghieru Dorin), dosarului fiindu-i atribuit nr.*****; suspendat procesul în legătură cu sesizarea Curții Constituționale; examinarea probelor, fapt ce atestă că cauza este una destul de complexă.

126. *Cu privire la comportamentul părților. Aprecierea comportamentului reclamantului.* Din raportul prezentat de Ministerul Justiției al RM rezultă că perindarea examinării cauzei penale *în prima instanță* (aflată pe rol timp de 3 ani și 7 luni) a fost cauzată de comportamentul participanților la procesul penal (inculpați, procuror, apărători, partea vătămată, martori), care în mare parte nu se prezentau la ședințele de judecată din motive necunoscute instanței, fie la cererilor/demersurilor acestora (antrenarea în alte procese; aducerea silită a părții vătămate; audierea martorilor; anunțarea în căutare a unor inculpați etc.), cât privește pe reclamantul Sterlețchi Evgheni, din cele 32 de ședințe de judecată amânate, 10 dintre acestea nu au avut loc inclusiv din culpa acestuia sau a apărătorilor săi; *în instanța de apel* (aflată pe rol 9 luni) din cele 8 ședințe de judecată amânate nu a avut loc din vina reclamantului, dar din culpa altor participanți la proces, care abuzau de drepturile sale procedurale, prin neprezentarea la ședințe; sesizarea Curții Constituționale, etc; *în instanța de recurs* (aflată pe rol 1 lună și 15 zile) cauza a fost examinată cu celeritate fiind stabilite 2 ședințe lucrative; *la rejudecare cauzei în instanța de apel* (aflată pe rol 3 ani și 3 luni), din cele 20 de ședințe de judecată amânate din diferite motive, 2 ședințe de judecată au fost amânate inclusiv din motivul lipsei avocatului inculpatului Sterlețchi Evgheni – Balaban Mihail.

127. Pe lângă aceasta, reclamantul Sterlețchi Evgheni, în toate cele 3 grade de jurisdicție (instanța de fond, apel și recurs), nu și-a valorificat dreptul procedural prevăzut la art.20 Cod de procedură penală, de a solicita accelerarea procedurii de judecare a cauzei penale. De asemenea, reclamantul și-a exercitat dreptul de recurs împotriva deciziei instanței de apel din 08.11.2017. La fel, și alți inculpați, apărătorii acestora, și procurorul și-au exercitat dreptul de atac.

128. *Cât privește comportamentul autorităților* (în toate cele 3 instanțe de jurisdicție). Durata procedurilor penale în instanța de fond se explică că din cele 33 de ședințe amânate, 6 dintre acestea nu au avut loc din vina autorității (instanței de judecată) și anume că, judecătorul raportor s-a aflat în concediul medical sau concediul anual de odihnă, precum și din alte motive (participarea la Adunarea Generală a Judecătorilor din Republica Moldova sau din cauza complexității cauzei). În același timp, instanța de fond a întreprins măsuri în vederea neadmiterii tergiversării cauzei, și anume, conexarea într-o singură

procedură a cauzelor penale nr.***** și *****; a dispus anunțarea în căutare a inculpaților Mișin Serghei și Bazatin Vitalie. În instanța de apel și recurs încălcarea termenului rezonabil de judecare s-a datorat prin casările și trimerile succesive la rejudecare.

129. În această privință, Completul de judecată notează că, deși nu are competența de a analiza modul în care instanțele naționale au interpretat și aplicat dreptul intern, consideră totuși că respectivele casări cu trimitere se datorează în general unor erori procedurale comise la etapa examinării cauzei în apel depistate de instanța de recurs, or, repetarea acestor casări denotă o deficiență în funcționarea sistemului judiciar (cauza *Parohia Greco-Catolică Sfântul Vasile Polonă*, pct.74).

130. În pofida celor constatate, totuși, instanța de apel a întreprins măsuri în vederea a pune capăt abuzului din partea participanților la proces la folosirea drepturilor procedurale (absența nemotivată la ședințele de judecată), prin aplicarea amenzii judiciare față de apărătorul unuia din inculpați. La fel, urmează să se țină cont și de perioada stării de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova în legătură cu situația epidemiologică prin infecția cu COVID-19 (17.03.2020 – 15.05.2020).

131. Reieșind din comportamentul părților, atât recurentul/reclamant Sterlețchi Evgheni, folosindu-se de drepturile sale procedurale prevăzute de legislația procesual-penală, cât și instanțele naționale, au contribuit la durata procedurilor penale, ceea ce atestă o *răspundere mixtă*.

132. Cu toate că cauza penală în sine este una complexă (gravitatea faptelor infracționale imputate (art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Codul penal) calificate prin prisma art.16 din Codul penal din categoria infracțiunilor mai puțin grave; acumularea probelor, audierea părții vătămate, a martorilor, a inculpaților fiind 4 la număr etc.), totuși examinarea a fost îngreunată și din cauza erorilor și omisiunilor judiciare admise la etapa judecării cauzei în apel (fiind contestate de 2 ori), și supusă rejudecării de către instanța de recurs o singură dată în instanța de apel, care în opinia Completului de judecată, au contribuit într-o oricare măsură la prelungirea procedurilor timp de 9 ani.

133. *Importanța cauzei pentru recurentul/reclamant.* Completul de judecată notează că procedurile s-au referit la o chestiune importantă pentru Sterlețchi Evgheni, așteptările și aspirațiile acestuia pe toată perioada soluționării cauzei penale într-un termen excesiv de îndelungat în cele trei grade de jurisdicție, care pleda nevinovat pentru faptele infracționale care i se incriminau, în lipsa unei argumentări și circumstanțe obiective care ar justifica acest termen. Cu atât mai mult, recurentul/reclamant prin definiție risca o pedeapsă penală cu

închisoarea, respectiv importanța soluționării prompte a chestiunii pentru el este prezumată. Or, Sterlețchi Evgheni a fost învinuit de comiterea unor infracțiuni din categoria mai puțin grave, pentru care legea penală prevede pedeapsa maximă cu închisoare pe un termen de până la 5 ani inclusiv. Deși prin sentința din 16 ianuarie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, Sterlețchi Evgheni, învinuit în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Codul penal, a fost achitat pe aceste capete de învinuire din motiv că în acțiunile inculpatului nu se întrunesc elemente constitutive ale acestor infracțiuni, totuși acesta în perioada de referință pentru care se pretinde încălcarea procedurilor (în special la etapa examinării cauzei penale în apel și recurs), a avut legitima credință că instanțele de judecată ierarhic superioare vor menține această soluție.

134. În circumstanțele expuse, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că atât prima instanță, cât și instanța de apel eronat au concluzionat asupra lipsei încălcării dreptului lui Sterlețchi Evgheni la judecare în termen rezonabil a cauzei penale în care acesta pretinde încălcarea dreptului său, fără a stabili corect starea de fapt raportată la criteriile ce impun survenirea răspunderii Statului pentru încălcarea termenului rezonabil de judecare a cauzei penale. Or, în speță cert se constată că soluționarea cauzei penale, (în care Sterlețchi Evgheni avea calitatea procesuală de învinuit, din momentul intentării procesului penal (iunie 2013), până la data emiterii deciziei irevocabile de către instanța de recurs (12 mai 2022), prin care s-a soluționat fondul acuzației, a constituit în total 9 ani, dintre care cauza penală peste 3 ani s-a aflat în instanța de fond și 6 ani în instanța de apel și recurs, fapt ce reprezintă o procedură excesiv de îndelungată de examinare, respectiv nu poate fi apreciată ca fiind una rezonabilă, fapt ce impune implicit răspunderea Statului pentru încălcarea dreptului lui Sterlețchi Evgheni la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale (în care se pretinde încălcarea).

135. După cum rezultă din prevederile art.5 din Legea nr.87/2011, în urma constatării faptului că a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, instanța de judecată decide asupra acordării unei satisfacții echitabile de la bugetul de stat în contul reparării prejudiciului moral, material, precum și a costurilor și a cheltuielilor de judecată.

136. La acest aspect, Completul de judecată remarcă că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității. Aprecierea prejudiciului moral se face în raport cu criteriile menționate supra (miza pentru reclamant, comportamentul părților, buna/reaua-credința; durata

procedurilor, etc.). Se ia obligatoriu în considerație principiul general al echității și suma nu trebuie să fie vădit disproporționată cu sumele acordate de Curtea Europeană în spețele similare. Sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

137. Completul de judecată evidențiază că sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerare argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate.

138. În materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral variază între 1000 de EURO și 2500 de EURO, pentru 5 sau 10 ani. Cea mai mică sumă s-a acordat în cauza „Deservire” SRL c. Moldovei de 600 de EURO pentru 6 ani, iar cea mai mare în cauza Cravcenco c. Moldovei de 3000 de EURO pentru 9 ani de examinare a unui litigiu de muncă.

139. La calcularea daunei morale se ia în considerare întreaga perioadă, inclusiv acel prim an de durată excesivă a procedurii judiciare.

140. La acest capitol, Completul de judecată reține ca fiind relevante spețele cauzele CtEDO, *Cimpoeș vs. Republica Moldova*, (cererea nr.12030/13 din 14 decembrie 2021), unde Curtea a acordat reclamantului 2700 de Euro pentru prejudiciul moral (deși reclamantul pretinsese 15000 de Euro) pentru o perioadă de examinare a cauzei de *peste 15 ani*, sau 180 de Euro per an/15 Euro per lună.

141. În cauza *Cravcenco v. Republica Moldova*, (cererea nr.13012/02, 15 ianuarie 2008), pentru durata de *9 ani* de examinare a procedurilor într-un litigiu privind reintegrarea în serviciu, Curtea a acordat reclamantului suma de 3000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral, sau 333 de Euro per an/28 Euro per lună.

142. De asemenea, în cauza „Deservire” SRL vs. Republica Moldova, (cererea nr. 17328/04, 6 octombrie 2009), a fost acordată o sumă de 600 de Euro pentru o perioadă de examinare de *6 ani și 41 de zile*, sau 100 de Euro per an.

143. Totodată, în cauza *Zementova vs. Russia*, (cererea nr.942/02 din 27 septembrie 2007), Curtea a acordat reclamantei suma de 3000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral ca urmare a constatării încălcării caracterului rezonabil al duratei urmăririi penale, ce s-a desfășurat *6 ani, 2 luni și 11 zile* sau 500 de Euro per an/41 de Euro per lună.

144. În cauza *Matei și Tutunaru c. Moldovei*, (cererea nr.19246/03, hotărârea din 27 ianuarie 2010), pentru durata excesivă a procedurilor, mai mult de *10 ani*, Curtea a acordat fiecărui reclamant a câte 2.000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral sau 200 Euro per an/16 Euro per lună.

145. În cauza *Borisova v. Republica Moldova* (cererea nr. 37190/19, decizia din 12 decembrie 2024), pentru durata excesivă a procedurilor civile și lipsa unui remediu efectiv în această privință, durată totală mai mult de *12 ani* din momentul inițierii, suplimentar la cei 30000 de lei acordați de instanța națională, Guvernul s-a oferit să achite reclamantei 1500 de Euro pentru prejudiciul moral și 250 de Euro pentru costuri și cheltuieli, sau 250 Euro per an/20 Euro per lună.

146. În cauza *Suşco v. Republica Moldova* (cererea nr.64990/16), hotărârea din 16 ianuarie 2025), pentru durata excesivă a procesului de insolvență și la lipsa unei căi de atac eficiente în dreptul intern în acest sens, durată totală fiind de *12 ani și 8 zile*, Curtea a acordat reclamantului suma de 1700 de Euro pentru prejudiciul moral și 250 de Euro pentru costuri și cheltuieli, sau 141 de Euro per an/20 Euro per lună.

147. În cauza *Vataga v. Republica Moldova* (cererea nr.15666/18), hotărârea din 09 octombrie 2025) pentru durata excesivă a procesului penal mai mult de *11 ani și 6 luni* în fața a 3 nivele de jurisdicție, (dintre care 5 ani 2 luni și 15 zile în fața a 2 nivele de jurisdicție, din momentul în care reclamanta s-a alăturat procedurilor), Curtea a acordat reclamantei suma de 1600 de Euro cu titlu de prejudiciu moral și 250 de Euro cu titlu de costuri și cheltuieli, sau aproximativ 137 de Euro per an.

148. În cauza *Ditmansen Mîndru v. Republica Moldova* (cererea nr.5190/22) hotărârea din 23 ianuarie 2025) pentru durata totală a procesului de *7 ani* (pentru 3 niveluri de jurisdicție), Curtea a acordat reclamantei 400 de Euro cu titlu de prejudiciu moral și 250 de Euro cu titlu de costuri și cheltuieli, sau 57 de Euro per an.

149. Prin urmare, instanțele naționale trebuie să țină cont de satisfacția echitabilă acordată de către Curtea Europeană în situații similare și să acorde despăgubiri comensurabile în acest sens pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea art.6§1 din Convenție.

150. Stabilirea cuantumului prejudiciului moral aparține marjei de apreciere a instanței de judecată, însă exercitarea acestei marje trebuie realizată în concordanță cu criteriile legale și cu reperele desprinse din practica judiciară, astfel încât soluțiile pronunțate să asigure previzibilitatea și coerența

jurisprudenței, rol ce revine în mod particular Curții Supreme de Justiție în exercitarea atribuției sale de unificare a practicii judiciare.

151. În practica Curții Supreme de Justiție formată în aplicarea Legii nr. 87/2011 s-a statuat constant că satisfacția echitabilă acordată pentru durate îndelungate ale procedurilor judiciare trebuie stabilită în quantumuri moderate, determinate prin raportare la circumstanțele concrete ale cauzei și la criteriile prevăzute de art. 2 alin. (6) din lege, în vederea menținerii unei practici judiciare coerente și previzibile, instanța supremă intervenind, în exercitarea atribuției sale de unificare a practicii judiciare, asupra quantumului despăgubirilor atunci când aceasta se impune pentru asigurarea unor repere jurisprudențiale uniforme.

152. În practica Curții Supreme de Justiție formată în aplicarea Legii nr.87/2011 s-a statuat constant că satisfacția echitabilă acordată pentru durate îndelungate ale procedurilor judiciare trebuie stabilită în quantumuri moderate, determinate prin raportare la circumstanțele concrete ale cauzei și la criteriile prevăzute de art.2 alin.(6) din legea enunțată, în vederea menținerii unei practici judiciare coerente și previzibile, instanța supremă intervenind, în exercitarea atribuției sale de unificare a practicii judiciare, asupra quantumului despăgubirilor atunci când aceasta se impune pentru asigurarea unor repere jurisprudențiale uniforme.

153. Astfel, prin deciziile recente pronunțate în această materie, Curtea Supremă de Justiție a intervenit asupra quantumului despăgubirilor stabilite de instanțele inferioare atunci când a constatat necesitatea alinierii acestora la reperele jurisprudențiale deja conturate, menținând constatarea încălcării dreptului, dar ajustând quantumul satisfacției echitabile pentru asigurarea caracterului previzibil și uniform al practicii judiciare, (a se vedea, inter alia, deciziile Curții Supreme de Justiție din 2024-2025 publicate pe portalul oficial al jurisprudenței instanței supreme).

154. De asemenea, Curtea Supremă de Justiție în jurisprudența sa uniformă s-a expus în spețe similare cu privire la aprecierea mărimii prejudiciului moral pentru durata excesivă a procedurilor (a se vedea deciziile nr. [2ra-1391/23](#), [2ra-1420/23](#), [2ra-754/25](#), [2ra-763/24](#)), unde instanța de recurs, (pentru constatarea răspunderii integrale a autorităților publice ale statului pentru încălcarea termenului de judecare rezonabilă a cauzei) a acordat cu titlu de satisfacție echitabilă cel puțin între 3000 de lei pentru 2 ani de încălcare, pentru mai mult de 9 ani - 20000 de lei, peste 13 ani – 30000 de lei și maxim 60000 de lei, sume apreciate în fiecare caz concret prin prisma tuturor criteriilor de apreciere a rezonabilității duratei procedurilor (complexitatea cauzei, comportamentul

părților (implicate în proces) și miza (importanța procesului), precum și alți factori importanți (vârsta, statutul persoanei, rezonanța etc.).

155. Reieșind din cele constatate, și având în vedere că recurentului/reclamant Sterlețchi Evgheni i s-a cauzat un anumit nivel de stres și frustrare ca urmare a duratei excesive a procedurilor penale timp de 9 ani (pentru 3 nivele de jurisdicție), luând în considerare importanța procesului pentru ultimul, având speranța că instanțele naționale vor face claritate, care pleda nevinovat pentru fapta infracțională care i se incrimina, în lipsa unei argumentări și circumstanțe obiective care ar justifica acest termen, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că suma de 25 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral, ceea ce constituie 2 083 de lei per an (sau echivalentul 102,51 de Euro per an) pentru durată excesivă a procedurilor penale, este rațională și echitabilă ca mărime, și este conformă jurisprudenței CtEDO în cauze similare.

156. Completul de judecată subliniază că suma prejudiciului moral calculat spre încasare a fost apreciată prin prisma *răspunderii mixte* atât a reclamantului, cât și a autorităților naționale, ce a perindat durată excesivă a procedurilor în cauza penală în care se pretinde încălcarea, reieșind în special din comportamentul participanților la proces.

157. În speță, recurentul/reclamant Sterlețchi Evgheni pretinde suma de 20000 de Euro cu titlu de prejudiciu moral pentru încălcarea dreptului său la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale timp de 9 ani, ceea ce reprezintă a câte 2222 de Euro pentru fiecare an de încălcare.

158. Completul de judecată consideră că suma de 20000 de Euro pretinsă de către recurentul/reclamant Sterlețchi Evgheni cu titlu de satisfacție echitabilă este vădit exagerată ca mărime în raport cu criteriile, circumstanțele și factorii nominalizați supra la aprecierea prejudiciului moral, precum și luând în considerare compensațiile acordate de CtEDO pentru violări similare în jurisprudența sa versus Republica Moldova. Or, cuantumul despăgubirii morale trebuie să aibă un efect compensatoriu pentru partea lezată, dar nu venituri nejustificate.

159. La acest capitol, Completul de judecată remarcă că la determinarea cuantumului despăgubirilor urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, cu menținerea echilibrului între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

160. Astfel, în jurisprudența sa Curtea a stabilit că scopul satisfacției echitabile este de a repara prejudiciul cauzat reclamantului ca urmare a

evenimentelor contrare Convenției (*Scozzari și Giunta c. Italiei*, 13 iulie 2000, pct.248-250). Atunci când acordă satisfacția echitabilă, Curtea aplică regula restitutio in integrum, aceasta cere ca compensațiile cu titlu de prejudiciu moral acordate la nivel național pentru violarea Convenției să fie comparabile cu cele acordate de CtEDO în cauze similare (*hotărârea Ciorap nr.2 c. Moldovei*, 2010).

161. Distinct, Completul de judecată remarcă că potrivit jurisprudenței Curții Europene, mărimea daunei morale va fi stabilită în funcție de nivelul de viață în statul respectiv (*secțiunea I, hotărârea Ernestina Zullo versus Italia*, 10 noiembrie 2004, 64897/01).

162. La caz, Completul de judecată constată că suma de 25 000 de lei echivalentul sumei de 1300 de Euro cu titlu de satisfacție echitabilă reprezintă un quantum compatibil cu reperatele jurisprudențiale existente și apt să contribuie la consolidarea practicii judiciare în această materie.

163. Completul de judecată remarcă că intervenția instanței de recurs nu afectează constatarea încălcării dreptului recurentului/reclamant, ci vizează exclusiv stabilirea unui quantum al despăgubirii compatibil cu reperatele jurisprudențiale existente.

164. Cu titlu de notă, Completul de judecată reține că determinarea valorii prejudiciului în sensul Legii nr.87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, nu se face în dependență de inflație, dar de gradul de încălcare a drepturilor apărute de această lege.

165. *Cu privire la costuri și cheltuieli.* Completul de judecată subliniază că potrivit jurisprudenței CEDO, aprecierea costurilor și cheltuieli judiciare urmează a se conduce după două principii de bază: (i) costuri și cheltuieli urmează a fi în modul corespunzător probate, de obicei prin documente de plată sau prin prezentarea descifrării pe ore a lucrului avocatului și tarife aplicabile, dacă e cazul, și (ii) cheltuielile trebuie să fie rezonabile ca quantum (în special în materia de tarife percepute pentru onorariile avocaților) și necesare pentru proceduri în speță (nu se compensează, de ex., lucrul avocatului care nu are tangență directă la proces).

166. Aici se rețin și prevederile art.94 alin.(1) din Codul de procedură civilă, potrivit căroră instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează

cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

167. Deși recurentul/reclamant Sterlețchi Evgheni a solicitat în acțiune compensarea cheltuielilor de judecată suportate în prezenta cauză civilă, totuși nu a prezentat în acest sens probe concludente și pertinente, ceea ce determină instanța de recurs de a respinge acest capăt de cerere.

168. Implicit, Completul de judecată a punctat doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze, ceea ce este admisibil prin prisma jurisprudenței CtEDO (*García Ruiz vs Spania (Marea Cameră)*, 21 ianuarie 1999, parag. 26; *Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră)*; 11 iulie 2017, §84).

169. Coroborând circumstanțele ce preced, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a admite recursul, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii.

170. În conformitate cu art.445 alin.(1) lit.b) și alin.(3) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Sterlețchi Evgheni.

Casează integral decizia din 04 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 27 februarie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Sterlețchi Evgheni împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal, repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare și compensarea cheltuielilor de judecată, și pronunță o hotărâre nouă prin care:

Admite parțial acțiunea civilă depusă de Sterlețchi Evgheni împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a procesului penal, repararea prejudiciului moral cauzat prin această încălcare și compensarea cheltuielilor de judecată.

Constată încălcarea dreptului lui Sterlețchi Evgheni la judecare în termen rezonabil a cauzei penale nr.***** (NR. PIGD *****) de învinuire a lui Sterlețchi Evgheni în comiterea infracțiunilor prevăzute de art.328 alin.(1) și art.332 alin.(1) din Codul penal.

Încasează de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova în beneficiul lui Sterlețchi Evgheni suma de 25000 (douăzeci și cinci mii) de lei MD cu titlu de prejudiciu moral.

În rest, acțiunea civilă depusă de Sterlețchi Evgheni, se respinge ca neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat